

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2008

tijdvak 1

economie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 55 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Patat: niet alleen de smaak verschilt

1 maximumscore 2

- bij 't Hoekje 1
- uit de berekening moet blijken dat deze snackbar de hoogste prijs per gewichtseenheid kent, bijvoorbeeld per 100 gram € 0,83 1

2 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen (twee van de volgende):

- De patat is er lekkerder/beter.
- De bediening/service is er beter.
- De snackbar is gunstiger gelegen ten opzichte van woning/werk etc.
- Er is parkeergelegenheid.

per juist argument 1

3 maximumscore 1

Nee

Voorbeeld van een juiste berekening:

Nederland:

$$\frac{1,7 \text{ miljard porties}}{16 \text{ miljoen}} = \text{ongeveer } 106 \text{ porties per inwoner}$$

België:

$$\frac{1,2 \text{ miljard porties}}{11,5 \text{ miljoen}} = \text{ongeveer } 104 \text{ porties per inwoner}$$

Opmerking

Als alleen de berekening is gegeven, zonder de expliciete conclusie 'nee' te trekken, mag het punt worden toegekend.

Als alleen de conclusie is gegeven, zonder de berekening, mag het punt niet worden toegekend.

Als een juiste conclusie is getrokken aan de hand van een foutieve berekening, mag het punt niet worden toegekend.

4 F

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$3 \times \text{€ } 0,20 \text{ (patat)} + 2 \times \text{€ } 0,25 \text{ (broodje hamburger)} = \text{€ } 1,10$$

De heilige koe

6 maximumscore 1

per jaar: $4 \times \text{€ } 80 = \text{€ } 320$

7 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{\text{€ } 1,167 - \text{€ } 0,321}{\text{€ } 1,167} \times 100\% = 72,5\%$$

Opmerking

Als niet op 1 decimaal is afgerond, mag geen punt worden toegekend.

8 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden (één van de volgende):

- Dan zal de autoverkoop dalen. Dit heeft gevolgen voor de werkgelegenheid en de belastingontvangsten van de overheid.
- De overheid wil het autobezit voor mensen met een laag inkomen niet onmogelijk maken.

9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- besparing motorrijtuigenbelasting: $\text{€ } 1.016 : 2 = \text{€ } 508$ 1

Dat geld is hij kwijt als hij 508 liter benzine koopt.

- Daarmee kan hij rijden: $508 \times 15 = 7.620 \text{ km}$ 1

10 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste argumenten (één van de volgende):

rekeningrijden:

- Het is eerlijker. Een zware auto die weinig rijdt belast de wegen en het milieu minder dan een zware auto die veel rijdt.
- Het is beter voor het milieu. Zware auto's zullen nu minder vaak worden gebruikt.

huidige systeem:

- Het autorijden is (voor veelrijders) goedkoper.
- Het handhaven van het huidige systeem is goedkoper dan het invoeren van het rekeningrijden. Het vele geld dat daarmee gemoeid is, wordt nu bespaard.

Koper

11 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:
 $2.850.000 : 15.000.000 \times 100\% = 19\%$

12 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:
 $2.850.000 \text{ ton} \times \$ 1.557,50 = \$ 4.438.875.000.$

13 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verklaring:
Chili heeft **wel** een monocultuur, omdat 4,5 miljard zo'n groot deel is van het nationaal inkomen van Chili (40%) dat Chili daardoor erg afhankelijk is van (de prijsontwikkeling van) koper.

Chili heeft **geen** monocultuur, omdat Chili niet alleen van de opbrengsten uit koper afhankelijk is, maar ook van andere inkomensbronnen, (want de opbrengsten uit koper zijn 40% van het nationaal inkomen van Chili).

14 A**15 maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste verklaring:
Als koper te duur wordt gaan landen vervangende grondstoffen zoeken die goedkoper zijn. De koperproducerende landen lopen inkomsten mis.

Wel of geen huurtoeslag?

16 B**17 maximumscore 2**

- De huur wordt met meer dan 2,7% verhoogd 1
- De brief is te laat verstuurd 1

18 C

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 2 Nee. Eline en Ron komen niet in aanmerking voor huurtoeslag want	
	<ul style="list-style-type: none"> • hun gezamenlijke inkomen is weliswaar lager dan het maximuminkomen van € 27.500 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • hun gezamenlijke vermogen is hoger dan het maximumvermogen van € 40.000 	1
	<i>Opmerking</i> <i>Als de opmerkingen over inkomen en vermogen juist zijn, maar er is 'Ja' geantwoord, geen punten toekennen.</i>	
20	maximumscore 1 Een antwoord waaruit blijkt dat mensen met een relatief laag inkomen door de huurtoeslag extra inkomen krijgen. Dit inkomen komt uit de algemene middelen waaraan mensen met de hogere inkomens het meest bijdragen.	
21	maximumscore 1 Voorbeeld van een juiste uitleg: Hij mag de betaalde hypotheekrente van zijn belastbaar inkomen aftrekken, zodat hij minder belasting hoeft te betalen.	

Strandvakanties in de zon

22 B

23 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist effect (één van de volgende):

- De werkgelegenheid neemt toe.
- Er komen deviezen binnen.

24 C

25 D

26 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):

- De toeristenstroom is gevoelig voor koerswijzigingen van de valuta.
- Als de toeristenstroom opdroogt zijn er geen andere inkomsten meer.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste uitleg:

- Door Nederlandse investeerders worden (bijvoorbeeld) fabrieken en kennis naar Curaçao gebracht 1
- Hierdoor stijgt de werkgelegenheid/productie/kennis van Curaçao 1

28 A

Autosupermarkt

29 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Nee, door het autobezit kun je niet in al je behoeften voorzien. In welke mate de overige behoeften vervuld worden weet je niet.

30 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste verklaringen (één van de volgende):

- Meer soorten auto's van verschillende automerken in één showroom zal er toe leiden dat de automerken meer met hun prijzen zullen concurreren.
- Meer dealers met dezelfde merken zullen meer moeten concurreren en dat leidt tot prijsverlaging.

31 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste voordelen (één van de volgende):

- meer vergelijkingsmogelijkheden
- meer en/of mogelijk betrouwbaarder informatie
- tijdwinst
- sterkere onderhandelingspositie

32 maximumscore 1

in landen met lage belastingen

In deze landen is de basisprijs hoger en verdient de autofabrikant meer.

Opmerking

Alleen als 'in landen met lage belastingen' voorzien is van een juiste verklaring mag het punt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

BTW: 19% van € 16.995 = € 3.229

BPM: 45,2% van € 19.755 = € 8.929

€ 8.929 - € 1.540 = .€ 7.389

Basisprijs	€ 16.995
BTW 19%	€ 3.229 +
BPM 45,2%	€ 7.389 +
TOTAAL	€ 27.613

Indien beide berekeningen goed (BTW en BPM) 2

Indien één berekening goed (BPM of BTW) 1

Indien geen berekening goed 0

Opmerking

Voor de optelling van de bedragen geen punten toekennen.

Afrondingsfouten worden de kandidaat niet aangerekend.

34 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen (twee van de volgende):

- taalproblemen
- papieren rompslomp
- relatie met Nederlandse dealer/garage
- inruilproblemen
- garantieproblemen

per juiste reden 1

Het arbeidsverleden van meneer Van Driel

35 D

36 maximumscore 2

- De nieuwe arbeidsproductiviteit wordt: $1.056 : 24 = 44$
- Het aantal mensen nodig om 880 kozijnen te produceren na aanschaf van de machines is: $880 : 44 = 20$
- Het aantal mensen dat ontslagen kan worden: $24 - 20 = 4$

Indien drie berekeningen goed	2
Indien twee berekeningen goed	1
Indien één of geen berekening goed	0

Opmerking

Let op doorwerkfouten.

37 D

38 D

39 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument:

Wel: Ook oudere werknemers zijn in principe verplicht in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Daarom moeten zij ook hun uiterste best doen een baan te vinden.

of

Niet: Oudere werknemers hebben weinig kans op een baan en het is geestelijk een zware belasting telkens weer afgewezen te worden.

Jan heeft er kaas van gegeten

40 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist voordeel (één van de volgende):

- Jan kan meer verdienen.
- Jan kan zijn eigen werktijden bepalen.

41 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden (één van de volgende):

- kassa
- koelkast
- toonbank
- snijmachine
- weegschaal

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

42 A

43 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

inkoop 10 kilo	€ 36	
• Inkoopprijs per verkochte kilo	$€ 36 : 9 = € 4$	1
brutowinst per kilo	$40\% \times € 4 = € 1,60$	
• Verkoopprijs	$€ 4 + € 1,60 = € 5,60$	1

44 **maximumscore 2**

Voorbeelden van voordelen van grotere bestellingen (één van de volgende):

- lagere inkooprijzen
- mogelijk lagere verkooprijzen
- hogere winstmarges
- minder snel 'nee' verkopen
- mogelijk minder administratie

Voorbeelden van nadelen van grotere bestellingen (één van de volgende):

- oudere voorraden
- grotere investeringen
- mogelijk opslagproblemen
- minder flexibiliteit door minder inkoopmomenten
- meer indroging

of

Voorbeelden van voordelen van ook noten en wijn gaan verkopen (één van de volgende):

- completer aanbod voor bepaalde klanten
- ook aantrekkelijk voor mensen die geen kaas kopen

Voorbeelden van nadelen van ook noten en wijn verkopen (één van de volgende):

- winkelruimte mogelijk te klein
- partijen mogelijk te klein voor regelmatige bestellingen
- lage omzetsnelheid kan slecht zijn voor kwaliteit

Opmerking

Alleen als van een van beide keuzes een voordeel én een nadeel is vermeld beide punten toekennen.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 4 juni naar Cito.